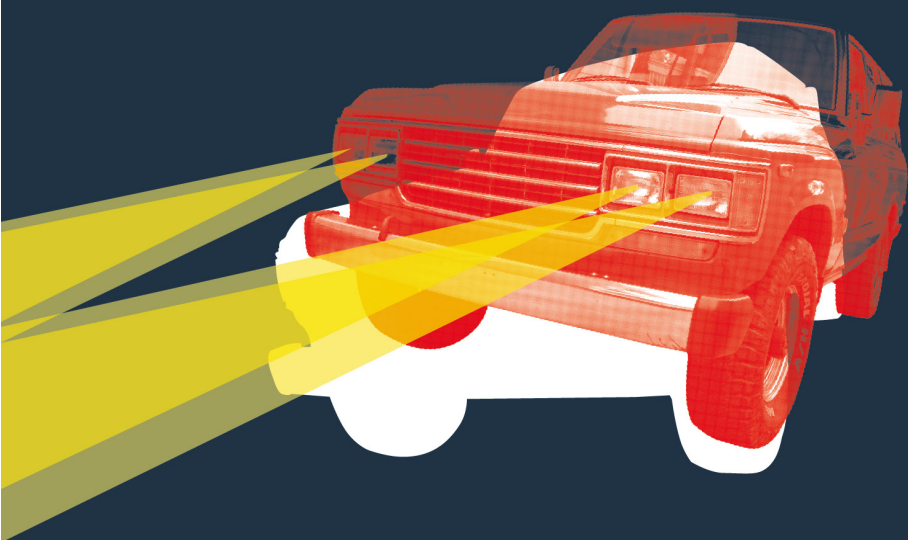

Hank Steinberg
Mimo dosah

FLEET

Hank Steinberg

Mimo dosah

Hank Steinberg

Mimo dosah

Copyright © 2013 by Hank Steinberg
Translation © Štěpán Dudešek, 2014

ISBN 978-80-7473-215-7 (PDF)

Pro moji K, která mi dala L a V a také všechno ostatní

Část I – Počátky

Východní Uzbekistán, 2005

Charlie Davis si zapálil toho dne už x-tou cigaretu a dupnul na brzdu potlučené Toyoty Land Cruiser, aby mohl promluvit na těžce ozbrojené muže v šedých uniformách.

Ten den už to byla čtvrtá vojenská kontrola za posledních sto kilometrů, se kterou se museli Charlie a jeho průvodce vypořádat. Pro Faruze to nebylo nic mimořádného, jen další z mnoha nepříjemných omezení, která musel jako nedobrovolný občan Republiky Uzbekistán snášet. Pro Charlieho, amerického občana, jenž zde strávil už téměř dva roky, nepřestávala být přítomnost vojáků zdrojem nekontrolovaného pobouření.

„Doklady!“ přikázal mrzutý mladý voják a ledabyle namířil svůj *AK-47* na Charlieho hrud.

Charlie předal svoji dokumentaci – americký pas, novinářský průkaz a padělané vnitrostátní vízum, které mu obstaral všestranný přítel Faruz.

Mladý voják zkoumal dokumenty déle, než se zdálo nutné, načež zabručel: „Ty být novinář“. V angličtině měl silný přízvuk, ale jeho tón by byl jednoznačný v jakémkoliv jazyce. Nebyla to otázka, ale obvinění.

„Ty umíš číst,“ zavtipkoval Charlie a doufal, že pohled plný nepřátelství ještě umocní sarkasmus v hlase.

„Co ty dělat ve Ferganská kotlina?“

„Kamarádi nás pozvali na *plov*.“

Charlie ucítil, jak vedle na sedadle jeho společník nervózně poposedl. Faruz totiž nesnášel, když tohle

dělal, když věci zbytečně komplikoval. Ale Charliemu to bylo jedno. Hleděl na vojáka očima plným vzdoru. „Chcete, abych brnkl na americký konzulát, abyste si tam o tom mohl s někým popovídat? Klidně to udělám.“

Voják se na něj zkoumavě podíval. Nechtěl si s Charliem lámat hlavu. Vrátil jim dokumenty a neochotně mávl, že mohou jet dál.

Charlie zařadil rychlost a dupnul na plyn, až vojáka ohodila hlína odlétající od kol.

„Jako kovboj,“ poznamenal suše Faruz a taky si zapálil cigaretu.

O půl hodiny později už vystoupali do strmého kopce a vjeli do pohraničního městečka Radgovir.

„Nelíbí se mi to tady,“ řekl Faruz. V jeho přízvuku se mísila uzbečtina, ruština a americká angličtina. „Ani za mák se mi to nelíbí.“

Ani Charliemu se to nelíbilo. Ale teď to v žádném případě nevzdá. Tři dny jim trvalo se sem dostat. Tři dny po cestě, která kdysi bývala Hedvábnou stezkou, z hlavního uzbeckého města Taškentu, po stále děravějších a nebezpečnějších silnicích, přes desítky nepřátelských kontrolních stanovišť, až do hornatého kraje, kde se obyvatelstvo zdálo s každým ujetým kilometrem chudší a mrzutější.

Ještě nedávno byl Uzbekistán prosperující zemí Sovětského svazu, známou pěstováním bavlny a hedvábí, těžebním a výrobním průmyslem. Po rozpadu Sovětského svazu se však rozpadl i exportní monopol a s ním se vytratily i speciální výhody. Dnes byl Uzbekistán zchátralou rozdělenou lenní zemí, kterou ovládal jediný muž, Islam Karimov, bývalý sovětský aparátčík, který využil rozpadu SSSR, aby uchvátil moc v zemi, přivedl ji na buben a aby si on a jeho nohsledi namastili kapsu. Radgovir kdysi býval významnou zastávkou na Hedvábné stezce mezi Samarkandem a vysokými prů-

smyky pohoří Hindúkuš. Jenže stezka upadla v zapomnění před mnoha staletími, dávno před tím, než sem přišli Rusové, a Radgovir se tak stal nevýznamným malým bodem na hranici s Kazachstánem, jen izolovaným útočištěm pašeráků a zlodějů.

Už jen vydat se sem představovalo nebezpečí, jenže Charlie věděl, že jestli nenajde ženu, kterou hledají, ztratí jedinečnou příležitost prokázat, co je uzbecká vláda skutečně zač. A právě to byl rozhodnutý udělat od chvíle, co vkročil do této bohem zapomenuté země.

Když se přiblížili k centru městečka, ječivé kvílení muezzina zrovna svolávalo místní k modlitbě. Jeho hlas byl zesílený tlampači zavěšenými ze šikmého minaretu, který jako by se nad vším skláněl.

„Tady doleva,“ řekl Faruz a mžoural přitom do pomáchané sovětské vojenské mapy.

Charlie zahrnul do úzké mezery mezi dvěma domy, která se těžko dala nazvat uličkou, natožpak ulicí. Skupinka podvyživených dětí si hrála s plastovými zbraněmi; střílely po sobě a teatrálně umíraly. Jakmile spatřily blížící se auto, rozutekly se.

Ulička, která byla tak úzká, že boční zrcátka auta občas škrábla o zeď, se klikatila mezi domy, které vypadaly, že se o ně dlouhá léta nikdo nestaral.

„Tady zastav,“ řekl Faruz a ukazoval přitom na načervenalé dveře.

Charlie vypnul motor a pomalu vystoupil z auta. Po dlouhé a jednotvárné cestě měl ztuhlé nohy. Jeho průvodce zabouchal pěstí na poškrábané dveře kaštanové barvy.

Uběhla minuta.

„Myslel jsem, že tu mají být,“ řekl Charlie.

Dveře se otevřely dřív, než mohl Faruz odpovědět. Ve dveřích stál chlapec s namířenou brokovnicí. Jedno oko měl zakalené, druhé jasně zelené.

„Hej!“ vykřikl Faruz. „Dej to laskavě pryč!“

Charlie rychle odhadl chlapcův věk na dvanáct nebo třináct let a bylo mu jasné, že navzdory přísnému pohledu musí být k smrti vyděšený. „Tvoje matka nás požádala, abychom přijeli,“ ujistil ho Charlie bezchybnou ruštinou. „Přijeli jsme se podívat na tvého bratra.“

Celou patovou situaci rozhodl až úsečný ženský hlas.

Chlapec v tichosti poodstoupil a nechal Charlieho a Faruze vejít na dvorek. Uprostřed těsně ohraničeného prostoru bublala malá kašna s popraskanými dlaždicemi. V jednom rohu rostl pokroucený fíkovník. Seděla pod ním malá, znavená postava; temné, sklopené oči, vrásčitý obličej osvětlený posledními paprsky zapadajícího slunce. Vypadala asi na šedesát. Charliemu bylo jasné, že tady to pravděpodobně znamená, že jí může být kolem čtyřiceti.

„*Salam alejkum*, Palonči Ursalova,“ pozdravil ji s rukou na srdci Charlie.

„Říkal jste, že přijedete včera.“ Mluvila uzbecky a obracela se přímo na Faruze.

Charlie věděl, že aby si ji získal, aby prolomil hráz nedůvěry, musí odpovědět právě a jenom on. Taky mu bylo jasné, že hodně pomůže, pokud na ni bude mluvit jejím rodným jazykem, ačkoliv určitě mluvila plynně rusky stejně jako on.

„Omlouvám se,“ řekl Charlie lámanou uzbečtinou. „Jak jistě víte, cesta z Taškentu může být nevyzpytatelná.“

Nechápavě se na něj podívala a Charlie si okamžitě uvědomil svoje faux pas. Tato žena v Taškentu nikdy nebyla. Nikdo z této oblasti tam nebyl. Nemohla vědět, jaká je cesta, ani jak dlouho trvá. Naštěstí si zachovala svoji důstojnost, a než aby to přiznala, přešla jeho poznámku pouze odevzdaným pokrčením ramen. Nato se obrátila k chlapci a poručila mu přinést čaj.

Ten zašel do malého domku a na kohosi tam zavolal. Zatímco doznívaly poslední tóny muezzinova volání, Charlieho oči si pomalu zvykaly na chřadnoucí večerní světlo a on si začal být vědom slabého, nepříjemného pachu, který se linul odněkud za jeho zády. Uvědomil si, že vychází z něčeho, čeho si sotva všiml, když vcházel. Přikryté bílým prostěradlem to leželo v nejvzdálenějším rohu dvorku. Podíval se na Faruze. Oba věděli, co tam leží.

Přišla malá, sotva čtyřletá holčička a přinesla zohýbaný hliníkový táč. Nesla na něm talířek mandlí a datlí a taky dvě naprasklé skleničky s tmavým, vařícím čajem.

Charlie začal pomalu nápoj usrkávat a popálil si přitom jazyk. V Uzbekistánu nebylo nikdy moudré hnát se zbytečně dopředu. Nakonec přece jenom položil čaj a řekl: „Povězte mi o synovi.“

Žena pohlédla na Faruze. Průvodce s ujištěním přikývl a žena spustila: „Odvezli ho před čtrnácti dny. Když mi ho vrátili...“ Její oči letmo pohlédly k prostěradlu v rohu. „Když mi ho vrátili, řekli, že spadl ve vězení ze stoličky.“

„Co se stalo doopravdy?“ zeptal se Charlie.

Váhavě pozorovala svého chlapce, který dřepěl ve dveřích do domu.

„Mám dva syny. Nechci, aby také Salim spadl ze stoličky.“

„Rozumím vám.“ Charlie se naklonil dopředu. „Jenže tady máme možnost něco udělat, dát této tragédii nějaký význam. Když se nikdo nebude snažit tuto zemi zlepšit, nikdy se nic nezmění.“

Palonči Ursalova pozorně zkoumala svého přeživšího syna. Třásl se jí ret; emoce už jen vytrysknout ven. Ale potom se její výraz změnil v nehybnou masku. Vstala, přešla do rohu, klekla si k bíle přikryté postavě a položila ruku na přehoz.

Chvíli váhala, pak se otočila a probodla Charlieho pohledem, jako by byl právě on zodpovědný za to, co leželo u jejích nohou. Jedním rázným, hněvivým škubnutím látku strhla.

Faruz se okamžitě otočil a vydal zvuk, jako by ho někdo udeřil do krku. Charlie sice pracoval jako zahraniční zpravodaj celá léta a za tu dobu viděl spoustu hrozných věcí, Somálsko, Afghánistán, Burundi, Jemen... ale tohle bylo opravdu strašlivé.

Ležel tam mladý, sotva dospělý muž. Vypadal, že ho něco roztrhalo na kusy. Neměl genitálie. Z hrudi mu jako zčernalý pahýl trčelo žebro. Jednu nohu měl v koleni zkroucenou, takže špička směřovala dozadu. Druhá noha ležela oddělená od těla, vazivo zplihle viselo okolo lesklé hlavice kyčelního kloubu. Chybělo mu jedno ucho. Pravděpodobně mu ho utrhli kleštěmi. Obličej měl zřízený k nepoznání.

„Panebože,“ zašeptal Charlie.

„Studoval techniku na univerzitě,“ řekla žena. „Nikdy nikomu neublížil. Nikdy se neangažoval proti vládě. Nedělal problémy.“

Charlie si odkašlal. „Víte tedy, proč ho zatkli?“

„Někteří jeho kamarádi ze školy se angažují, to ano. Ale můj chlapec ne. Ten nikdy.“

Vždy když šlo do tuhého, zachoval Charlie profesionalitu a chladnou hlavu. Snažil se udržet si odstup a pečlivě zkoumal tělo do těch nejmenších detailů. Nakonec ho ale ta hrůza přemohla a musel odvrátit zrak.

Faruz dřepěl na druhé straně dvorku, držel se za hlavu a zcela očividně se třásl. Mladší syn, Salim, stál ve dveřích, ústa sevřená hněvem a žalem. Po tvářích mu tekly slzy.

Charlie se znovu podíval na matku truchlící nad svým mrtvým synem.

„Doufám, že chápete, že budu potřebovat fotky,“ řekl jemně.

Pro muslimy jakékoliv zobrazování lidského těla znamenalo problém. Podle tradice bylo v islámském světě umění znázorňující lidské tělo zcela zakázáno. Fotografovat takto jejího syna nebylo pouhým porušením pravidel, bylo to něco horšího. Byl to důkaz hluboké neúcty k Bohu.

Palonči Ursalova se pomalu zvedla a podívala se na Charlieho. V jejích očích uviděl neskrývané opovržení. Možná dokonce nenávist. Ale přes veškerý svůj hněv věděla, že to tak musí být.

Se vzpřímenou hlavou a s vyrovnaným výrazem potichu zašla do domu a neslyšně za sebou zavřela dveře. Chvilí nato se ze své zárodečné polohy zvedl i Faruz a vycupital ven do uličky.

Charlie zůstal sám s mladším synem, jenž stále dřepěl na druhé straně dvorku; jeho jediné zdravé oko pozorovalo každíčký Charlieho pohyb.

Pomalou a s vážností vytáhl Charlie fotoaparát a začal zohaveného mladíka fotit.

O tři týdny později

Demonstrace postupně zaplňovala Báburovo náměstí v srdci hlavního města místní provincie Andižanu a Julie Davisová už od rána rozdávala letáčky. Vše se zorganizovalo narychlo, pouze jeden den předem, aby se zabránilo jakýmkoliv represivním krokům ze strany až příliš bedlivé vlády. Přesto se tu sešel dav větší, než se dalo očekávat. Zatímco Julie pozorovala tisíce rozhněvaných a zanícených lidí, jak se hrnou na náměstí, uvědomila si, že celá událost nabírá na omamné, možná až děsivé síle. Přestože byla skoro v osmém měsíci těhotenství, nejradši by byla se svým mužem.

Zkontrolovala hodinky a znovu ho hledala očima v davu. S blond vlasy, širokými rameny a jakousi nepopsatelnou „americkostí“ by mělo být snadné ho najít. Konečně ho zahlédla, jak se s Faruzem proplétá mezi zástupy demonstrantů. Když ji uviděl, zamával jí, pomalu se přišoural a místo pozdravu ji vášnivě políbil na rty.

„Prošvihl jsem něco?“ zakřenil se.

„Jenom začátek revoluce,“ odvětila pyšně.

Charlie s úžasem pozoroval scénu před sebou. „Musí tady být aspoň deset tisíc lidí.“

Uprostřed náměstí stála jezdecká socha muže v turbanu. Byl to slavný uzbecký sultán Bábúr, zde vyobrazený v křiklavém stylu socialistického realismu. Na podstavci z růžové žuly stál mladík a hulákal pronikavou uzbečtinou do megafonu.

Julie viděla, že Faruz vše fascinovaně pozoruje. V jeho očích se mísil strach s nadějí. Rozhodla se trochu ulevit jeho nepokoji. „To nic není, Faruzi. Jen pokojná demonstrace.“

Faruz se na ni nedůvěřivě podíval. „Neměla bys tady být.“ Ukázal na její zvětšené břicho. „Ne, když čekáš chlapec.“

Cítěla, že se na ni dívá i Charlie, a věděla přitom, že si myslí to samé.

„Kdyby to chtěla vláda zarazit, už by to dávno udělala,“ řekla sebejistě.

Faruz se podíval na Charlieho. „Někde by tu měli být moji bratřenci. Půjdu je najít.“ Charlie poplácal Faruze po rameni a ten zmizel v rostoucím davu.

Julie stiskla Charliemu ruku, zatímco se se soustředěným výrazem rozhlížel kolem. Jeho modré oči hledaly detaily, které by mohl použít pro svůj článek. Pro ni představovalo být tady na shromáždění pouze možnost být součástí rodícího se demokratického hnutí v zemi, která nutně potřebovala znovu získat zpět práva a svobody pro svůj lid.

Julie sem přišla před čtyřmi lety spíš jen z legrace. Coby produkt anglické elity se již dávno rozhodla, že nechce žít jako její rodiče, jen samolibě sedět na vrcholku anglické společnosti. Měla možnost udělat něco pro zemi, která už dlouho potřebovala změnu, a rozhodla se toho využít. Poskytovala například pomoc drobným řemeslníkům v podobě mikroúvěrů a pendlovala mezi hlavním městem a okolními vesnicemi, kde se starala o humanitární projekty pro jednu londýnskou charitativní organizaci. Zakrátko zde našla nejen pocit naplnění, ale také si zdejší zem zamilovala. Cítila totiž, že zdejšímu lidu, kultuře i lepším zítřkům země hodně dala. A právě tady poprvé potkala a poté se i zamilovala do spřízněné duše, kterou si nakonec vzala za manžela.

Obdivně na Charlieho pohlédla a na chvíli se zamyslela, jaké mají oba štěstí. Mají jeden druhého, krásného chlapečka na cestě a mohou žít s pocitem, že mohou na světě něco změnit.

Julie ucítila hmatatelnou změnu v zápalu davu, jako by měl dorazit někdo velmi slavný a významný. Tu uviděla jít mezi zástupy lidu Ališera Byka, který byl jako vždy obklopen klikou svých poskoků a bodyguardů.

Julie a Byko spolu chodili na Cambridge, kde ho každý znal jako hýřícího syna jednoho z nejbohatších mužů Střední Asie. Ale Byko nebyl charismatickou osobností jen pro své bohatství a sebedůvěru. Měl vrozený pocit své vlastní moci, jeho slovo mělo velkou váhu a vyzařovala z něj aura přirozeného vůdce. Julie v něm už během studií viděla víc než ostatní a pustila se s ním do nepřilíh slibného románu. Jako snadno ovlivnitelná dvacítka se často nechala pohltnout jeho uhrančivou, megalomanskou osobností, ale nakonec jí bylo jasné, že jejich vztah nebude mít dlouhého trvání. Po osmnácti bouřlivých měsících se jí elegantně podařilo, těsně před promocí, vyprostit se z jeho spárů. Teď po všech těch letech, když se vrátila do této země, se z bývalých milenců stali partneři v rostoucím hnutí za vysvobození uzbeckého lidu z temného období.

Když k nim Byko přišel a políbil Julii na tvář, pohledný obličej se mu červenal vzrušením. Potom stiskl Charliemu ruku a nestydatě se zeptal: „Vidíš, cos způsobil?“

„Já?“ odpověděl nepřesvědčivě Charlie.

„Všechno tohle jen kvůli tvému článku,“ trval na svém Byko. „Dovolil jsem si ho přeložit a vydat v samizdatu. Už několik dní je v oběhu. Velice působivé čtení, Charlie.“

„To se divím, že jsi tady, Ališere. Mohlo by to být pro tebe nebezpečné.“

Byko se jen usmál. „Karimov a jeho nohsledi se ti můžou na všechno vykašlat. Zajímá je pouze stav kont ve švýcarských bankách. Spojené státy a Británie se starají jen o své zdejší základny, aby mohly nasazovat vojáky do Afghánistánu. Prostě jsem se musel rozhodnout, na čí straně stojím, a rozhodl jsem se pro svou zem. Každopádně ti chci poděkovat. Tvůj článek to tu hezky rozdmýchal.“

„Obávám se, že v Americe se o to nikdo moc nezajímá.“

„Už jen to, že článek vydal významný časopis, dokazuje, že to není všem jedno. Teda ne jenom Julii.“ Poslední poznámku prohodil se šibalským mrknutím a Julie cítila Charlieho nervozitu. Malý záchvěv žárlivosti ho přiměl položit ruku Julii na bedra. Ale žárlivost jí starosti nedělala. Naopak, docela se jí to líbilo. Zejména když byla už v osmém měsíci těhotenství a ručička na váze se nepříjemně blížila sedmdesáti kilogramům. Majetnický zápal jejího muže tak byl velkou vzpruhou pro její hormonálně nevyrovnané ego.

Kdosi kousek opodál zavolal, pokynul Bykovi a ten se s teatrálním gestem omluvil a odešel.

„Pořád k tobě něco cítí,“ poznamenal Charlie.

„Už je to všechno tak dávno,“ povzdechla si Julie. „Je ženatý a já vdaná...“ Naklonila se k němu a políbila ho. „Díkybohu.“

Za chvíli už Charlie cvakal v davu jednu fotku za druhou. Vzhledem k tomu, že byl zkušený novinář, si většinou držel určitý odstup od událostí, jež zpracovával. Ale dneska byl plný očekávání. Lidová povstání už zažil, dokonce i v zemích více utlačovaných, než byla tato. Avšak cosi v odhodlání těchto lidí mu dávalo naději, že tady jde o víc než jen o jednorázový projev potlačovaného hněvu. Dnes by mohlo začít něco velkého,

něco historicky důležitého. A jak řekl i Byko, Charlie byl nedílnou součástí všech zdejších událostí.

Představa, že by snad mohl ovlivňovat, a ne jen dokumentovat dění kolem, ho naplňovala hrdostí a vzrušením. A po svém boku by v takovou chvíli nechtěl mít nikoho jiného než Julii. Bylo mu už skoro třicet osm a za celou dobu, co je na cestách, nepotkal nikoho podobného. Odvrátil oči od foťáku a chvíli ji pozoroval, jak rozdává místním letáčky, směje se a žertuje s nimi plynou uzbečtinou. Ačkoliv byla odkojená kaviárem, uměla to s obyčejnými lidmi, dokázala s nimi rychle najít společnou řeč.

Jen tak z legrace na ni Charlie namířil foťák a udělal nepozorovaně pár snímků. Nějaká stará uzbecká žena jí zrovna hladila vypouklé břicho. Julie pohodila hlavou a zasmála se tím bezstarostným a bezuzdným smíchem, který ho naprosto dostal, když se poprvé poznali. Jako by její radost, samotná její životní síla, byla nakažlivá. Díky její přítomnosti byl schopen najít a rozpoznat své nejlepší já a tak si Julii zasloužit. Samozřejmě, někdy v ní její neutuchající optimismus a víra v lidstvo dokázaly vyvolat paličaté odhodlání, které nešlo nijak zlomit. Ruce staré ženy na jejím břichu to Charliemu jen připomněly.

Již dlouho se o tom hádali – Julie chtěla porodit tady, Charlie chtěl odjet do Londýna, kde si mohli být jisti tou nejlepší lékařskou péčí. Julie to vzala téměř jako morální záležitost. Odejít odsud a ukrýt se v Londýně by bylo, jak tvrdila ona, „bezcitné zamítnutí naší solidarity s tímto lidem“. Charliemu šlo jen o bezpečí své rodiny. Zastat se rozvojové země byla jedna věc, riskovat tady porod prvního dítěte bylo něco úplně jiného.

Viděl, že Julie dostala od stařeny jako dárek podomáčku vyrobený náhrdelník. Šlo o tradiční symbol

šťěstí pro těhotné ženy. Julie se vděčně usmála a položila si ruku na srdce. Všiml si, že se jí v koutku oka třpytlí slza, což mu připomnělo, že se v ní začínají probouzet mateřské pudy. Pomyslel si, že nakonec by tyto pudy mohly potlačit veškeré její politické a morální námitky a on jejich spor ještě vyhraje. Tak jako tak mu zbývalo ještě pár týdnů, aby ji přesvědčil, a měl pocit, že jestli dnes půjde vše hladce, mohlo by ji to obměkčit.

Charlieho pozornost upoutal rostoucí hukot v davu a hned mu bylo jasné, co se děje. Byko se chystal vylézt na sochu. Charlie rychle přiběhl k Julii. „Fakt chce udělat to, co si myslím?“

„Už to tak vypadá,“ odpověděla v úžasu.

Charlie věděl, že mezi Julií a Bykem zůstaly nějaké zbytky citů, a přesvědčoval se, že o nic nejde. Ale když se nad tím zamyslel, Julie si mohla vybrat spoustu jiných zemí, kde mohla „konat dobro“, jenže ona se rozhodla přijít zrovna sem.

Co se Byka týkalo, byl pro Charlieho tak trochu záhadou. Jeho otec byl sovětský vládní úředník a přítel prezidenta Karimova. Po rozpadu Sovětského svazu si Byko starší bezohledně nahrabal v těžebním a energetickém průmyslu a stal se miliardářem. Když zemřel, odkázal veškeré své impérium synovi. Jenže Byko mladší byl z docela jiného těsta. Získal vzdělání na Cambridge a západní kulturu přijal téměř za svou. Ališer sice nebojoval s Karimovým režimem otevřeně, svým vlastním tichým způsobem však pro své spoluobčany vykonal mnoho.

Háček byl v tom, že v Uzbekistánu si člověk neudržel své miliardy tím, že by píchal do vosího hnízda. Byko si počínal velmi mazaně, znal své meze a věděl, co si může dovolit a co ne. Takže už pouhá jeho přítomnost na shromáždění představovala odklon od jeho zvyklostí a pořádků. Teď navíc hodlal pronést projev na

veřejnosti, což byl extrémně riskantní, někdo by mohl říct pošetilý krok.

Jenže světe div se, mladík, co před chvílí řečnil, miliardáře objal a seskočil dolů k lidem, zatímco se Byko chopil megafonu. Na chvíli všechno utichlo.

„Jmenuji se,“ zařval do tlampače, „Ališer Byko!“

Dav odpověděl mohutným burácením. Byka znal v Uzbekistánu každý. Byl v podstatě něco jako rocková hvězda. Jestliže se veřejně postavil za toto rodící se povstání, musel být jistě úspěch nadosah.

Charlie zamířil svůj výkonný teleobjektiv na sochu Bábura a miliardáře několikrát vyfotil.

„Mnozí z vás vědí, že můj otec byl jedním z nejbohatších lidí v zemi. Když zemřel, zdědil jsem po něm vše. Pokoušel jsem se věci změnit, zavést spravedlivé pořádky ve svých firmách, a skutečné a opravdové volby do oblastí, které mě podporují, reformovat normy v dolech na těžbu zlata, poskytnout slušné pracovní podmínky všem svým zaměstnancům. Jenže na každém kroku se mě naše vláda snažila zastavit.“

Zas a znova slyšíme sliby o reformách, ale vše je pořád při starém. Já nechci žít v takové zemi. Nechci, aby můj syn vyrůstal v takové zemi.“

Když Byko ukázal na kohosi v davu, spustil se bouřlivý potlesk. Byla to hezká mladá žena, stojící u obrubníku. V náručí držela tříletého chlapečka. Přes hlavu měla šátek, ale jinak byla oblečená podle západní módy. Charlie ji ihned poznal; byla to Bykova žena Daniella.

Když potlesk utichl, ozvalo se náměstím hluboké burácení.

Charlie natahoval krk. I Byko se začal ohlížet.

Na náměstí se pomalu valila řada pancéřových tanků. Na střeše každého seděl voják s těžkým kulometem.

Charlie se rychle otočil za Julií; jeho srdce bilo o závod. „Musíš odsud pryč,“ skočil jí do řeči dřív, než ze